

101. TORSTAINA 14. SYYSKUUTA 2000

kello 16.30

Päiväjärjestys

Suullinen kyselytunti

Kyselytunnilla ovat paikalla seuraavat ministerit:

Valtiovarainministeri Niinistö
 Liikenne- ja viestintäministeri Heinonen
 Puolustusministeri Enestam
 Ministeri Siimes
 Ulkomaankauppaministeri Sasi
 Ulkoasiainministeri Tuomioja
 Ympäristöministeri Hassi
 Alue- ja kuntaministeri Korhonen
 Oikeusministeri Koskinen
 Sosiaali- ja terveysministeri Perho
 Opetusministeri Rask
 Työministeri Filatov
 Peruspalveluministeri Soininvaara
 Sisäasiainministeri Itälä

Puhetta johtaa ensimmäinen varapuhemies Anttila.

Suullinen kyselytunti

N:o 163 Umts-luvat

¹ **Mikko Elo /sd:** Puhemies! Tämän päivän Helsingin Sanomissa professorit Pertti Haaparanta ja Mikko Puhakka arvostelevat voimakkaasti tapaa, jolla valtio antoi umts-luvat eli niin sanotut kolmannen sukupolven matkapuhelinten

tietoliikennetaajuudet. Artikkelissa professorit tulevat siihen johtopäätökseen, että valtio olisi saattanut saada noin 22 miljardia markkaa, jota olisi voitu käyttää vaikkapa valtion velan maksamiseen, josta ministeri Niinistö hyvin usein täällä puhuu. Esittäisinkin kysymyksen sekä ministeri Heinoselle että ministeri Niinistölle:

Miten tähän johtopäätökseen tultiin? Suomi ilmeisesti ainoana maana antoi nämä taajuudet ilmaiseksi, ja näin ilmeisesti menetimme ehkä parikymmentä miljardia markkaa rahaa valtion kasasta.

² **Liikenne- ja viestintäministeri Olli-Pekka Heinonen:** Arvoisa puhemies! Ensiksi siitä, mikä maat eivät ole käyttäneet huutokauppamekanismia: Kolme maata nousee esille: Suomi, Ruotsi ja Japani, jotka ovat kaikki tietoyhteiskunnan rakentamisessa maailman edelläkävijä-maita. Syy, miksi emme käyttäneet huutokauppamekanismia Suomessa, on se, että hallituksen kanta on, että me pyrimme edistämään tietoyhteiskuntakehitystä, emme jarruttamaan sitä. Korkeat huutokauppahinnat kulkeutuvat aina kuluttajien maksettaviksi loppujen lopuksi.

Korkea hinta on tietysti tekijä, joka vaikuttaa siihen, että matkaviestinpalvelujen käyttämisestä tulisikin ylellisyyshyödyke, mitä se ei tällä hetkellä Suomessa ole. Lähtökohtamme on ollut se, että kaikille suomalaisille tulisi varallisuudesta tai asuinpaikasta riippumatta saada mahdollisuudet tietoyhteiskuntapalvelujen käyttöön, ja molemmassa mielessä huutokauppamekanismin käyttäminen sotisi tuota tavoitetta vastaan.

³ **Valtiovarainministeri Sauli Niinistö:** Arvoisa puhemies! Luulen, että ministeri Heinonen selvitti aineellisen puolen tästä. Mutta yleiseltä kannalta totean, että sikäli kuin ylipäättään rahaa

on tulossa, se on kyllä tervetullutta ja pitää käyttää. Toivon, että myös ed. Elo muistaa jatkossakin velkojen lyhennyksen.

4 Mikko Elo /sd: Puhemies! Ministeri Heinonen toi sen perustelun esille, joka on ollut laajemminkin keskustelussa: eli että voidaan ehkä ajatella, että nämä tulisivat kuluttajahintoihin. Mutta mikä takaa sen, etteivät kuluttajahinnat ole kuitenkin korkealla tasolla? Eihän valtio pysty näitä hintoja määräämään.

Puhemies! Mielestäni, kun lukee näiden professorien kirjoituksia, tulee vakuuttuneeksi siitä, että Suomi olisi voinut tehdä toisin. Sanoisin, että kun ajatellaan matkapuhelinten käyttäjiä, he eivät aina köyhimmästä päästä ole. Suomi olisi voinut ehkä ottaa tuollaisen 20 miljardia markkaa, jonka ehkä ministeri Niinistö ja kansanedustaja Elo olisivat sitten voineet sopivasti täällä yhdessä jakaa.

5 Liikenne- ja viestintäministeri Olli-Pekka Heinonen: Arvoisa puhemies! Tietysti jos katsotaan kokemuksia tähänastisesta tilanteesta ja verrataan vaikkapa Suomen ja Yhdysvaltain tilannetta, joista toisessa ei ole käytetty huutokauppaa ja toisessa taas huutokauppamekanismi on tuttu tapa jakaa taajuuksia, niin meillä hintataso on noin puolet alhaisempi matkaviestinpuolella kuin Yhdysvalloissa. Meillä myöskin levinneisyys verkkomielessä ja palvelujen mielessä on huomattavasti kattavampi kuin Yhdysvalloissa. Ehkä se kertoo jotain tähänastisista kokemuksista.

Suomen hintataso määräytyy Suomen kilpailuilla markkinoilla. Silloin tietysti se, että meillä on neljä toimijaa muun muassa kolmannen sukupolven ratkaisujen rakentamisessa, pitää huolen siitä, että meillä, uskon, tuo hintataso tulee asettumaan alhaisemmaksi kuin monissa Keski-Euroopan maissa.

6 Kyösti Karjula /kesk: Puhemies! Kaiken kaikkiaan Suomen tietoyhteiskuntakehityksen kannalta tällä hetkellä pullonkaulana on riittävien nopeiden nettiyhteyksien saatavuus ja hinnoittelu, ennen kaikkea kun vertaamme tilannetta USA:han.

Onko hallituksella nopeita toimenpiteitä suunnitteilla tilanteen parantamiseksi?

7 Liikenne- ja viestintäministeri Olli-Pekka Heinonen: Arvoisa puhemies! Osa hallituksen toimista on niin nopeita, että ne ovat jo eduskunnassa hallituksen esityksen muodossa käsiteltävinä, eli sen kaltainen esitys, joka koostuu niin sanotun tilaajayhteyden rinnakkaiskäytön kilpailun avaamisesta, siitä miten perinteinen puhelin-tilaajayhteys voitaisiin saada hyötykäyttöön samanaikaisesti sekä puhelinyhteyttä varten että jatkuvasti auki olevaa kiinteähintaista Internet-yhteyttä varten. Jo ennen kuin tuo lakiesitys on tullut hyväksytyksi, tämä on eräiden yhtiöiden osalta tuonut nopeiden yhteyksien hintatason noin puolta alhaisemmaksi. Varmasti sillä on vaikutusta myöskin siihen, miten kysyntää syntyy, ja sitä kautta siihen, miten palveluja joka puolelle Suomea rakennetaan.

8 Pauli Saapunki /kesk: Arvoisa rouva puhemies! Koska alkuperäinen kysymykseni liittyi myöskin tähän, haluaisin vain todeta, että antaisin valtavan suuren kiitoksen hallitukselle, kun se on tällaisen ratkaisun tehnyt, että Suomessa ei peritä mitään kolmannen sukupolven luvista. Sitä myöskin ihmettelen, miten SDP:n puolella ollaan sitä mieltä, että maksuja olisi pitänyt periä ja puhelin hinnat olisi vyyrytetty sitten köyhän kansan maksettaviksi tulevaisuudessa. Tätä voi ihmetellä enemmänkin.

Ensimmäinen varapuhemies: Siihen ei sisällynyt kysymystä. Haluaako ministeri kommentoida?

9 Liikenne- ja viestintäministeri Olli-Pekka Heinonen: Arvoisa puhemies! Paitsi että tietysti on mukava kuulla kiitokset, haluan kuitenkin todeta sen, että meillä käydään keskustelua kahdesta asiasta, jotka ovat osittain toistensa kanssa vastakkaisia. Meillä käydään keskustelua siitä, pitäisikö valtion periä huutokauppamaksuja yrityksiltä, ja toisaalta käydään taas keskustelua siitä, pitäisikö valtion itse asiassa rahoittaa verovaroilla verkkojen rakentamista. Nämä ratkaisut toimivat täsmälleen päinvastaisiin suuntiin. Mielestämme olemme tehneet ratkaisun, joka kulkee keskellä ja siinä mielessä ottaa huomioon ne vaatimukset, joita tietoyhteiskunnan nopea rakentaminen asettaa.

10 Jaakko Laakso /vas: Rouva puhemies! Mielestäni koko problematiikkaan liittyy eräs ongel-

ma, jota hallitus yrittää väistää, ja se on se, että Sonera aiotaan yksityistää. Kun ilman huutokauppaa on annettu Soneralle oikeus näihin palveluihin, saattaa käydä niin, että tulevaisuudessa jotkut ulkomaille nauttivat tästä oikeudesta eli me lahjoitamme miljardeittain markkoja ulkomaille, jos Soneran omistus siirtyykin ulkomaille. Tämä on sellainen ongelma, joka mielestäni myös pitäisi tässä yhteydessä ottaa esille. Se, ettei lupia huutokaupattu, merkitsee sitä, että valtio luopui ottamasta ilmeisesti noin 20 miljardia markkaa, ja se saattaa vielä tulevaisuudessa merkitä sitä, että tämä raha menee joidenkin ulkomaisten omistajien hyväksi, jotka saavat Soneran omistukseensa.

11 Liikenne- ja viestintäministeri Olli-Pekka Heinonen: Arvoisa puhemies! Kuka on se, joka siitä hyötyy, että emme huutokaupanneet? Se on suomalainen kuluttaja. (Ed. Elo: Kuka takaa sen?) Suomen markkinoilla hintataso määräytyy Suomen kilpailutilanteen mukaan. Sonera ei suinkaan ole ainoa toimija, joka on saanut toimiluvan, vaan silloin kun edellinen hallitus tämän ratkaisun teki, jaettiin neljä toimilupaa. Kyllä uskon tähänastisen kokemuksen perusteella, että tuota kautta pääsemme tilanteeseen, jossa hintataso kuluttajalle on selvästi alhaisempi kuin niissä maissa, jotka huutokauppaa ovat käyttäneet.

12 Valtiovarainministeri Sauli Niinistö: Arvoisa puhemies! Ed. Laakson perustelu lyö itseään korville. Jos te haluatte väittää, että Sonerassa on tällainen omaisuusarvo olemassa ja ollut olemassa, niin tokihan se kauppatilanteessa heijastuu kauppahintaan, onpa Sonera siitä maksanut jotain tai ei. Mutta kun te väitätte, että Sonerassa on sisällä suuri arvo, ja sitten te pelkäätte, että Sonera myytäisiin, niin toki se suuri arvo tulee rahastettua siinä yhteydessä. Se on se, jos sellaista on, mitä ostaja varmasti arvostaa, ja myyjäkin osaa laskea.

Ensimmäinen varapuhemies: Kysymys on loppuun käsitelty.

N:o 164 Suomen Pankin johtajat

13 Kalervo Kummola /kok: Arvoisa rouva puhemies! Kohdistan kysymykseni ministeri Si-

mekselle. Rouva ministeri, olette tänään ilmoittanut esittävänne naista Suomen Pankin johtoon. Ette kuitenkaan maininnut, ketä esitätte ja kumman pankkivaltuuston esittämistä ehdokkaista pudottaisitte.

Voisitteko mahdollisesti kertoa eduskunnalle, joka valvoo Suomen Pankkia, vastauksia näihin kahteen auki olevaan kysymykseen?

14 Ministeri Suvi-Anne Siimes: Arvoisa puhemies! Olen tänään julkisuudessa ilmoittanut, että esittelevänä ministerinä esitän kahta henkilöä, joista toinen on pätevä mies ja toinen on pätevä nainen. Tämä esittelyni tulee julkiseksi viimeistään ensi viikolla, ketkä nämä henkilöt ovat. Mielestäni sen voi päätellä jo siitä, mitä sanoin.

15 Kalervo Kummola /kok: Arvoisa puhemies! Eiköhän tämä riittänyt tässä vaiheessa, koska ei vastausta kysymykseen saatu.

Ensimmäinen varapuhemies: Kysymys on loppuun käsitelty.

N:o 165 Koiviston saaren öljysatama

16 Markku Laukkanen /kesk: Arvoisa rouva puhemies! Eilen Suomen ja Venäjän pääministerien tapaamisessa nousivat esiin myös Karjalan ympäristöhankkeet ja Koiviston suunnitteilla oleva öljysatama. Jos se sellaisenaan toteutuu, siitä seuraa tavattoman mittavia ympäristöseuraamuksia: Suomenlahden tankkeriliikenne moninkertaistuu. Kyseessä ovat hyvin kapeat, vaikeasti ajettavat väylät. Ei voida uskoa, että Venäjän tutka- tai muukaan kalusto olisi sellainen, että ympäristöongelmilta voidaan tyystin välttyä. Parasta aikaa lasketaan Kirishin ja Koiviston välille hyvin vanhaa, mustaa, päällystämätöntä öljyputkea. Kyse on siis erittäin mittavista ympäristöriskeistä. Hankkeesta ei ole tehty kansainvälistä ympäristö- eikä turvallisuusarviointia.

Ministeri Hassi, tässä on aivan eri luokan ympäristöasiasta kysymys kuin Vuotoksen lintudirektiivikysymyksessä, jonka parissa te viime aikoina olette paljon askarrellut. Kyse on nyt siitä, mihin toimiin hallitus aikoo ryhtyä näiden todettujen riskien eliminoimiseksi kyseisen hankkeen kohdalla.

17 Ympäristöministeri Satu Hassi: Arvoisa puhemies! Ed. Laukkanen on täysin oikeassa siinä, että rakenteilla oleva Koiviston öljysatama toteutuessaan tulee huomattavasti lisäämään öljyonnettomuuden riskiä Suomenlahdella. Toiset asiantuntija-arviot esittävät kolmin- tai nelinker- taistumista, toiset jopa kuusinker- taistumista ris- keille.

Ympäristöministeriö ei ole asiassa ollut suin- kaan tumput suorina, vaan olemme esittäneet Venäjälle, että hankkeesta tulisi toteuttaa niin sanotun Espoon sopimuksen mukainen kansainvälinen ympäristöarvio. Venäjä on toistaiseksi tästä kieltäytynyt sen perusteella, että vaikka se sinän- sä on ollut mukana neuvottelemassa tätä sopi- musta, se ei ole sitä kuitenkaan allekirjoittanut. Asia oli esillä myös pääministerin ja Venäjän pääministerin eilisessä keskusteluissa, joiden sisällöstä minulla ei ole vielä tarkempaa tietoa, koska en ole pääministeriä tämän tapaamisen jäl- keen nähnyt.

18 Liikenne- ja viestintäministeri Olli-Pekka Heinonen: Arvoisa puhemies! Todettakoon mi- nisteri Hassin kertoman lisäksi, että Suomi toimi hyvin aktiivisesti EU:ssa ja kansainvälisissä merenkulun järjestöissä sen hyväksi, että kaksi- pohjavaatimukset tankkereissa saataisiin kan- sainvälisen sopimuskäytännön pohjalta mahdol- lisimman nopeasti käyttöön otetuiksi. Niillä on aivan keskeinen vaikutus Primorskin ympäristö- tilanteen kannalta.

19 Markku Laukkanen /kesk: Rouva puhe- mies! Kansainvälisten ympäristöarvioidenkin te- keminen on aivan välttämätöntä. Palaan siihen alkuperäiseen kysymykseen: Mitä hallitus aikoo tehdä, että arvio todella tehdään? Ei kai Venäjä tavallaan vain yhtenä Itämeren reunavaltiona voi sellaisen tekemistä estää, koska seuraamukset vaikuttavat kaikkiin Itämeren reunavaltioihin. Niin kuin tiedämme, me maksamme viulut.

Tapaaminen viestitti myös aika merkillisiä energiapolitiittisia kannanottoja, kun pääministeri ilmoitti, että Suomi sitoutuu kuljettamaan maa- kaasua mahdollisesti Suomen läpi rakennettavas- sa maakaasuputkessa ilman kuljetuskustannuk- sia. Pitääkö tämä tulkita niin, että hallitus on ra- kentamassa energiapolitiikkaansa tavallaan Venäjältä tuotavan öljyn ja maakaasun varaan yhä enemmän?

20 Ympäristöministeri Satu Hassi: Arvoisa puhemies! Näitä keskusteluja maakaasusta en tunne, niitä en pysty kommentoimaan. Kuten jo aikaisemmin totesin, ympäristöministeriöstä tämä vaatimus kansainvälisestä ympäristöarvios- ta on lähtenyt. Koska tähän mennessä Venäjältä ei ole tähän saatu myönteistä vastakaikua, on vi- reillä useita muita eri toimia, muun muassa EU:n tuen hankkimista tälle pyrkimykselle. Olisi si- nänsä hyvin erikoinen tilanne, jos kansainvälinen ympäristövaikutusten arviointi jouduttaisiin tekemään ilman sitä maata, jossa rakenteilla ole- vasta hankkeesta on kysymys.

21 Pentti Tiusanen /vas: Arvoisa rouva puhe- mies! On aivan hyvä, että Vuotoksesta on käyty keskustelua. Mutta haluaisin tästä Koiviston eli Primorskin ongelmasta, joka on sinänsä ihan oi- kea, kysyä tarkemmin. Tietojeni mukaan 27.7. on ympäristöministeriössä laadittu kirjelmä, jos- sa vedotaan YK:n yhteen Ece-sopimukseen, ni- menomaan konsultaatiot mahdollistavaan sopi- mukseen. Tämä kirje on ajateltu kohdistaa Venä- jän viranomaisille. Elokuun lopulla saamani tie- don mukaan kirjettä silloin ei ollut vielä lähetet- ty, koska ei tiedetty, kenelle se olisi pitänyt osoit- taa, koska Venäjällä ei ole ympäristöministeriötä ja muutenkin sen ympäristöhallinto on muutok- sen kohteena.

Kysyisin, arvoisa ministeri: Onko nyt tämä kirje lähtenyt?

22 Ympäristöministeri Satu Hassi: Arvoisa puhemies! On tosiasia, että Venäjän ympäristö- hallinnon sekava tilanne on ongelma tässä ja mo- nessa muussakin asiassa. Mutta voin vakuuttaa, että sinänsä ympäristöhallintojen välistä kirjeen- vaihtoa tästä asiasta on käyty pitkään, mutta nyt ollaan siirtymässä toisille tasoille tämän asian esillä pitämisessä. Täytyy sanoa, että minua hie- man ihmetyttää sinänsä se tapa, millä venäläiset ovat tässä asiassa lähdössä liikkeelle, koska ei tässä vaarannu pelkästään Suomenlahti. Myös Pietarin kaupungin juomavesihuolto on vaaran- alaisena tämän projektin takia.

Ensimmäinen varapuhemies: Kysymys on loppuun käsitelty.

N:o 166 Samaa sukupuolta olevien parisuhde

23 Päivi Räsänen /skl: Arvoisa puhemies! Oikeusministeri on kertonut tuovansa eduskunnalle tänä syksynä aloitteen samaa sukupuolta olevien parisuhteen rekisteröinnistä. Ministeri on ennakkomarkkinoinut esitystään toteamalla kyseessä olevan avioliitosta erillisen instituution, vaikka se oikeusvaikutuksiltaan tulisikin pääosin rinnastumaan avioliittoon. Tätä rinnastaisuutta vähennettäisiin sillä, että rekisteröintitoimitus tulisi olemaan arkisempi kuin siviilivihkimys. Mielestäni tällainen muutoseikka on kuitenkin lähes merkityksetön. Kysynkin ministeriltä:

Eikö olisi johdonmukaisempaa luopua hankkeesta kokonaan, jos kerran pyrkimyksenä on se, että homosuhdetta ei haluta rinnastaa avioliittoon?

24 Oikeusministeri Johannes Koskinen: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin toteaisin, että tästä ennakkomarkkinoinnista ovat pitäneet huolta ed. Räsästä lähellä olevat tahot enemmän kuin oikeusministeri.

Tuossa esityksessä pyritään vähentämään niitä kiistanalaisia kohtia. On katsottu, että osan kansasta uskonnollisia tai moraalisia näkemyksiä tuolla esityksellä loukattaisiin. Niitä törmäyskohtia tässä jatkovalmistelussa vähennetään, eliikkä sitä ei suoraan rinnasteta avioliittoon, ei varsinkaan niihin seremonioihin ja niihin tapoihin mitenkään. Avioliitto juuri erityispiirteidensä vuoksi vaatii omat muotomääräyksensä sitä solmittaessa.

Tuossa lähdetäisiin enemmän siitä, että se on tällainen rekisteröintitoimi, joka tuo tällaisille parisuhteille pitkälti samat tasa-arvon edellyttämät oikeudelliset vaikutukset, mutta ei johtaisi tällaiseen ylikiristettyyn taisteluun tai asian liioitteluun julkisessa keskustelussa, mistä myöskin jo varoittavia esimerkkejä on ollut liikkeellä.

25 Peruspalveluministeri Osmo Soininvaara: Arvoisa puhemies! Haluan huomauttaa siitä, että sosiaalilainsäädännön suhteen tämän kaltainen rekisteröintilaki on kyllä erittäin tarpeellinen, koska meillä useassa lainsäädännössä on vaikeuksia määrittää, miten asumistukea tai toimeentulotukea tai muuta jaettaessa suhtaudutaan samaa sukupuolta oleviin henkilöihin, jotka asuvat

samassa osoitteessa. Tällaista lakia tarvitaan, jotta tämä saataisiin jollekin järkevälle pohjalle. Samaten tätä vaativat esimerkiksi ne tilanteet, kun henkilön sairastuessa vakavasti on oikeus antaa tietoja tämän sairaudesta lähiomaiselle. Jos tälle samassa osoitteessa asuvalle henkilölle ei kuitenkaan saada tietoja kertoa, on se hieman hankala tilanne. Sen takia meidän puolellamme kyllä odotetaan tämän kaltaista asian selkeyttämistä nopeasti.

26 Päivi Räsänen /skl: Arvoisa puhemies! Totean, että kyllähän tälläkin hetkellä esimerkiksi sairaustapauksissa lähiomaiseksi, jolle tietoja saa antaa, on mahdollista nimetä kuka tahansa. Toisaalta nämä seremoniatkin voi pari tehdä kuinka juhlallisiksi haluaa näissä vapaamuotoisissa tilaisuuksissa.

Mielestäni suurin ongelma tässä laissa tulisi olemaan se, että se muuttaisi yhteiskunnan perhenäkemyksiä, kuten muissa Pohjoismaissa on tapahtunut, esimerkiksi koulujen perhekasvatusta. Viime syksynä, kun evankelisluterilainen kirkko antoi lausuntonsa samantapaisesta ehdotuksesta, se kohdistui nimenomaan siihen, että nämä oikeusvaikutukset molemmissa suhteissa tulisivat pääosin identtisiksi, jolloin liitot tosiasiallisesti rinnastuisivat keskenään. Kysynkin vielä oikeusministeriltä:

Minkälaisen painoarvon te annatte sille, että kaikki kirkot antoivat selkeän kielteisen lausuntonsa tästä työryhmän ehdotuksesta, joka on hyvin pitkälti sisällöltään sama kuin tämä valmisteltava esitys?

27 Oikeusministeri Johannes Koskinen: Arvoisa puhemies! Kirkon piirissä toimivat liikkeet toimittivat yhteisen lausunmansa kesällä ja siinä kyllä keskityttiin pitkälti juuri näihin kysymyksiin, joihin äsken totesin puuttuttavan jatkovalmistelussa, ei niinkään siihen, että luotaisiin tasavertaisemmat oikeusasemat tällaisille pareille. Tätä kirkon viestiä varmasti jatkossakin seurataan tarkasti ja keskustellaan. Esimerkiksi evankelisluterilaisen kirkon piispat ovat tulossa käymään oikeusministeriössä, ja aion kyllä hyvin rakentavasti keskustella myös heidän kanssaan.

28 Lauri Oinonen /kesk: Arvoisa rouva puhemies! Toivon, että tämä keskustelu kirkon piis-

pojen kanssa selkeyttää tätä kysymystä, mutta kysyn asianomaiselta ministeriltä:

Eikö ole hyvin keinoitekoista tässä sanoa, että tämä parisuhteen virallistaminen tapahtuu vähemmän juhlavasti? Mikä määrittää, mikä on vähemmän juhlavaa, mikä juhlavampaa? Eikö olisi näitten ihmisten, jotka asuvat homo- tai lesbosuhteessa, asiat voitu hoitaa nykyisen lainsäädännön puitteissa, ilman että siitä tulee harhauttavasti avioliitonomainen laillistettu suhde?

²⁹ **Oikeusministeri Johannes Koskinen:** Rouva puhemies! Tässä siirryttiin varmaan jo juridikan puolelta eksegetiikkaan, joten jätän sen enemmänkin ed. Oinosen asiantuntemuksen varaan.

³⁰ **Outi Ojala /vas:** Rouva puhemies! Eduskuntahan edellytti, että hallitus ryhtyy toimiin muun muassa oikeudellisen aseman ja sosiaalisten asioiden osalta samaa sukupuolta olevien aseman kehittämiseksi. Tässä suhteessa tietysti on tärkeää, että ministeri nyt on luvannut tuoda tämän esityksen parisuhteen virallistamisesta eduskuntaan. Kun nyt näyttää kuitenkin eduskunnassa olevan edelleen suuri epätietoisuus siitä, mitä on tapahtunut muissa maissa, joissa parisuhde on ollut voimassa jo monta vuotta, kysyisin ministeriltä:

Minkälaisen lakiesityksen aiotte antaa? Toivottavasti siinä kuvaillaan hyvin seikkaperäisesti myöskin se tilanne, mikä on muissa Euroopan maissa, joissa ei ole suinkaan tapahtunut sellaista, mitä ed. Räsänen totena väitti tapahtuneen. Ruotsissa ja muissa Pohjoismaissa sen paremmin kuin Ranskassakaan ei ole tapahtunut mitään dramaattista muutosta sen jälkeen, kun parisuhdelaki on tullut voimaan.

³¹ **Oikeusministeri Johannes Koskinen:** Arvoisa puhemies! Tuosta esityksestä varmaan neuvotellaan hallitusryhmien välillä ja valmistellaan sitä mahdollisimman kattavaksi myös perusteluosaltaan. Siinä seurataan, mitä muissa maissa tapahtuu. Erityisen tärkeää tällä hetkellä on kehitys Saksassa, joka toisi hyvin suuren osan Euroopasta saman tyyppisen sääntelyn piiriin. Siellä keskeisten eduskuntaryhmien tekemä aloite on paraikaa liittoparlamentin käsiteltävänä. Toivottavasti sen asiaratkaisut tulisivat selväksi ennen kuin Suomen hallituksen esitystä annetaan.

Ensimmäinen varapuhemies: Kysymys on loppuun käsitelty.

N:o 167 Ulkomaalaisen aviopuolison oleskelulupa

³² **Ulla Anttila /vihr:** Rouva puhemies! Osoitan kysymykseni sisäministerille ja oikeusministerille.

Ulkomaalaisen puolison oleskeluluvan käsittely kestää Ulkomaalaisvirastossa 6—9 kuukautta tai jopa yli vuoden. Ulkomaalaisen aviopuolison suhteettoman pitkä oleskeluluvan odottelu ja pakollinen anominen kotimaasta käsin saattavat loukata kansainvälisesti määritellyjä ihmisoikeuksia. Käytännössä esimerkiksi lapsi ja äiti voivat joutua asumaan pitkään eri maassa kuin perheen isä. Oikeus perhe-elämään on suojattu muun muassa Euroopan ihmisoikeussopimuksessa ja YK:n yleissopimuksessa kansalaisen poliittisista oikeuksista. Tiedustelenkin:

Mitä hallitus aikoo tehdä, jotta suomalaisen kanssa avioliiton solmineen ulkomaalaisen henkilön oikeudet turvataan hänen hakiessaan oleskelulupaa Suomessa? Edelleenkin tiedustelen: Miten nykyinen tilanne tukee hallituksen perhepoliittisia tavoitteita?

³³ **Sisäasiainministeri Ville Itälä:** Arvoisa puhemies! Sisäministeriön osalta tämä ongelma on hyvin ollut tiedossa. Nyt on kyllä jo tehty toimenpiteitä, joilla käsittelyä on pystytty nopeuttamaan, mutta toki on pakko myöntää, ettei tilanne vielääkään ole riittävän hyvä. Tällä hetkellä ovat käsittelyssä vuoden 1998 anomukset. Tältä osin on koko ajan mietitty sitä, miten resurssveja saadaan siirrettyä myös tälle puolelle, kun käsittelyaika on näin pitkä. Tätä työtä tehdään jatkuvasti. Eilen viimeksi käytiin tästä palaveria. Jos uuden ulkomaalaislain voimaan tullessa pystymme saamaan lisäresurssveja, niin että virkamiehiä siirrettyä käsittelemään näitä, uskon, että aikaa pystytään lyhentämään oleellisesti, mutta jatkuvasti tietysti asiaa on pakko seurata, että saadaan tilanne paremmaksi.

³⁴ **Oikeusministeri Johannes Koskinen:** Arvoisa puhemies! Tämä asia kuuluu tosiaan sisäministeriöstä esiteltäväksi, mutta myös oikeusministeriön puolelta on kiinnitetty huomiota tä-

hän oikeusturvaongelmaan ja tavallaan perusteettomaan edestakaisin matkustamiseen, jota aviopuolisoilta edellytetään.

³⁵ **Ulla Anttila /vihr:** Arvoisa puhemies! Tiedustelin nyt aivan yksityiskohtaisesti: Onko hallituksella sellaista toimenpideohjelmaa, jotta nämä eri maassa asumiset voitaisiin rajata esimerkiksi korkeintaan kahden kuukauden mittaisiksi, eli pystyykö Ulkomaalaisvirasto muuttamaan linjauksiaan? Tässähän ei ole kyse siitä, että laki edellyttäisi tämän tyyppistä käytäntöä, vaan nimenomaan siitä, että byrokratia ei toimi tarpeeksi tehokkaasti.

³⁶ **Sisäasiainministeri Ville Itälä:** Arvoisa puhemies! Tällaista ohjelmaa, jolla luvansaanti tehtäisiin näin nopeaksi, että aika olisi enintään kaksi kuukautta, ei vielä ole. Se on aika nopea aika, jos verrataan, että se on ollut muutaman vuodenkin mittainen pahimmillaan. Tietysti, niin kuin äsken sanoin, tätä yritetään muuttaa ja parannuksia on saatu aikaan. Mutta tämmöistä ohjelmaa ei kyllä ole, jonka puitteissa käsittely tehtäisiin valikoivasti ja joiltain osin aika olisi vain kaksi kuukautta.

Ensimmäinen varapuhemies: Kysymys on loppuun käsitelty.

N:o 168 Lääkkeiden hintojen sääntelyä koskeva EU:n direktiivi

³⁷ **Marjatta Stenius-Kaukonen /vas:** Arvoisa puhemies! Euroopan yhteisöjen komissio on 13.6.2000 nostanut kanteen Suomen tasavaltaa vastaan ja pyytää kanteessa toteamaan, että Suomen tasavalta ei ole antanut ihmisille tarkoitettujen lääkkeiden hintojen sääntelytoimenpiteitä koskevan direktiivin — nyt lyhensin tämän direktiivin pitkää nimeä — 89/105/Ety noudattamisen edellyttämiä lakeja, asetuksia tai hallinnollisia määräyksiä ja näin ollen jättänyt täyttämättä mainittuun direktiiviin perustuvan velvollisuutensa erityisesti sen 6 artiklan osalta jättämällä soveltamatta säädettyä menettelyä erityiskorvausryhmän vahvistamisesta tehtäviin päätöksiin sekä sille säädettyjen velvoitteiden osalta jättämällä ilmoittamatta hakijalle riittävät, puolueettomat ja todennettavissa olevat arvioin-

tiperusteet kielteisessä päätöksessä. Hallituksen on annettava tähän vastaus 30.9. mennessä.

Miten on mahdollista, ettei ainakaan eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta tiedä tämän yli kolme vuotta jatkuneen prosessin kulusta ja siitä, että hallitus yrittää edelleen väittää, että ...

Ensimmäinen varapuhemies (koputtaa): Miinuutti on täynnä!

Puhuja: ... Suomessa noudatetaan tätä direktiiviä, vaikka asia on täysin tyrmätty komission toimesta?

³⁸ **Ulkoasiainministeri Erkki Tuomioja:** Arvoisa puhemies! Hallituksen EU-asiain ministerivaliokunta on kanteen käsitellyt. Sen jälkeen se on julkinen, samaten kuin se vastaus, joka on hyväksytty ja joka lähtee siitä, että me katsomme, että komission kanne on perusteeton sen vuoksi, että siinä sotketaan meidän näkemyksemme mukaan kaksi asiaa: yleinen tyyppihyväksyntä ja erilliset hakemukset. Erilliset hakemukset käsitellään täysin direktiivin säätämässä järjestyksessä. Ministeri Perho voi asianosaisena ministerinä paremmin selvittää tätä järjestelmää, mutta hallituksella ei ole ollut mitään syytä olla vastaamatta sen mukaisesti kuin Suomen voimassa oleva lainsäädäntö on laadittu.

³⁹ **Sosiaali- ja terveysministeri Maija Perho:** Arvoisa puhemies! Peruskorvattavien lääkkeiden osalta on katsottu, että menettelymme on direktiivin mukainen. Erityiskorvattavien lääkkeiden kohdalla, jossa pääsääntö on lain mukaan se, että ne tulevat erityiskorvattaviksi vasta kahden vuoden jälkeen, on katsottu, että harkinta on kansallisessa päätösvallassa siten, että otetaan huomioon lääkkeiden vaikuttavuus, tehokkuus, terveystaloudellinen arvio ja turvallisuus. Monen lääkkeen kohdalla edellytetään pidempiaikaista käyttöä, jotta voidaan selvittää mahdolliset sivuvaikutukset ja tehdä ratkaisut niiden pohjalta. Tässä on selkeä tulkinta- ja näkemuserimielisyys nimenomaan siitä, mitä on erityiskorvattavia lääkkeitä koskeva päätöksentekoprosessi.

⁴⁰ **Marjatta Stenius-Kaukonen /vas:** Arvoisa puhemies! Tämä prosessi on jatkunut yli kolme vuotta. Lääketeollisuus on 97 huhtikuussa tehnyt kantelun, ja kolme vuotta on hallituksen kanssa käyty tätä kirjeenvaihtoa. Itse nyt puolitoista

vuotta jälleen eduskunnan jäsenenä olleena en ole tiennyt tästä prosessista.

Kanteessa kohdassa 84 vedotaan myöskin siihen, että Euroopan parlamentti on 99 keväällä esittänyt kannanoton, joka on osoitettu myöskin hallituksille ja kansallisille parlamenteille, toden, että päätöslauselma ei ole johtanut mihinkään Suomen eduskunnan tai hallituksen toimenpiteisiin. Tämä on meidän yhteinen ongelmamme. Siksi eduskunnan ja hallituksen pitäisi keskustella siitä. Toivon, että vastausta kanteeseen vielä yhdessä eduskunnan kanssa selvitetään.

41 Sosiaali- ja terveysministeri Maija Perho: Arvoisa puhemies! Kanne sisälsi muun muassa huomautuksen avoimuuden suhteen ja päätösten perustelujen suhteen, joista on kummastakin todettu ja tullaan toteamaan, että avoimuutta lisätään ja perusteluja parannetaan ja lääketeollisuutta informoidaan hakemusten etenemisestä.

Totean sen, että päätöksiä lääkkeistä ei tehty noin kahteen vuoteen, viime syksynä tehtiin pitkälti yli kymmenestä lääkkeestä, samoin tänä keväänä. Siinä mielessä käsittelyä on nopeutettu.

Olen luonnollisesti valmis samoin kuin ministeriöni virkamiehet tarkastelemaan tätä kysymystä sosiaali- ja terveystieteiden kanssa.

42 Marjatta Vehkaoja /sd: Puhemies! Minäkin olen sen pumaskan läpi lukenut. On kyllä todettava, että kova on taistelu. (Välihuuto) — Näyttää siltä.

Peruskorvattavien lääkkeiden osalta tilanne näyttää olevan paremmassa kunnossa kuin erityiskorvattavien. Vaikka on totta, että valtioneuvoston päätöksiä ei tehdä yksittäisten anomusten osalta, niin kuitenkin tosiasiallisesti vallitsee se tilanne, että ilman valtioneuvoston päätöstä, joka koskee korvattavia sairauksia, lääkkeitä ja lääkkeitä, ei myöskään voida tehdä yksittäisiä päätöksiä erityiskorvattavista lääkkeistä lautakunnassa. Lautakunnan päätökseen tietysti voi hakea muutosta. Minusta nyt on käytävä keskustelua nimenomaisesti siitä, onko valtioneuvosto edes oikea paikka tekemään tämän tyyppistä päätöstä. Kysyn juuri tätä ministeriltä: Voidaanko ajatella ...

Ensimmäinen varapuhemies: Minuutti on täynnä!

Puhuja: ... että se vaatii poliittisen tason päätöstä?

43 Sosiaali- ja terveysministeri Maija Perho: Arvoisa puhemies! Kysymys on nimenomaan siitä tulkinnasta, onko erityisen kalliiden lääkkeiden korvauksen piiriin ottamisen menettely kansalliseen päätösvaltaan kuuluva asia. Nykyisen lainsäädännön mukaan päätösvalta on annettu näissä asioissa valtioneuvostolle tai, voidaan paremmin sanoa, siirretty hintalautakunnalta valtioneuvostolle siitä syystä, että paine saada erityiskorvattavia, kalliita lääkkeitä kuluttajille halvemmalla on erittäin suuri. Jonkin yksittäisen lääkkeen tuoma lisäkustannus meidän järjestelmämme saattaa olla jopa 100 miljoonaa markkaa vuodessa. Siitä syystä on nähty tarpeelliseksi, että harkinta on hyvin perusteellista ja että siinä nimenomaan terveystaloudelliset hyödyt punnitaan hyvin tarkasti.

Ensimmäinen varapuhemies: Kysymys on loppuun käsitelty.

N:o 169 Työsopimuslaki

44 Ben Zyskowicz /kok: Arvoisa rouva puhemies! Tänään on julkisuudessa kerrottu, että hallituksen piirissä ministerit Niinistö ja Filatov olisivat löytäneet sovun pitkään hiertäneeseen kiistaan työehtosopimusten yleissitovuudesta ja näin ollen työsopimuslaista.

Kysyn, ministeri Niinistö: Mikä on sovun sisältö ja tyydyttääkö se teitä?

Kysyn, ministeri Filatov: Onko niin, että tällä kertaa hallituksen piirissä tehty sopu pitää eli että ammattiyhdistysliikkeen toimesta ei kävellä huomanaamuna sen yli niin kuin viimeksi toukuussa tapahtui?

45 Työministeri Tarja Filatov: Arvoisa puhemies! Ed. Zyskowicz ei varmaankaan ole kuullut niitä kommentteja, mitä ammattiyhdistysliikkeestä on tullut tästä sovusta. Käsittääkseni se on pitänyt tätä kohtuullisena kompromissina eikä sillä ole tarvetta repiä tätä auki tulopoliittisissa neuvotteluissa eikä muussakaan vaiheessa pyrkiä aukaisemaan tätä sopua. Uskon, että me molemmat olemme kohtuullisen tyytyväisiä siihen, että ratkaisu on löytynyt. Asia ei ole niin helppo

kuin esimerkiksi rahasta tehtävä kompromissi. Siinä satanen voidaan jakaa kahteen viidenkymmenen markan seteliin, mutta tällaisissa tilanteissa asiat eivät ole ihan yhtä helppoja.

46 Valtiovarainministeri Sauli Niinistö: Arvoisa puhemies! Todella näin on, kuten ministeri Filatov asian selvitti. Olemme käyttäneet itse asiassa aika paljon aikaamme pitkin kesää tähän pohdiskeluun, ja luulen, että meitä molempia on hiukan kiusannut muuan seikka. Kun on esitetty erilaisia näkökulmia toisaalta ammattiyhdistysliikkeen puolelta, toisaalta erityisesti yrittäjätömminnan puolelta, kumpaakin on varmasti kiusannut vähän se, että eivät ne näkemykset ole näytäneet täysin yhteensopimattomilta. Molemmiin puolin on esitetty hivenen toisenlaisia painotuksia, mutta hivenen eri asioista. Se on ollut tässä kovin kiusaavaa.

Nyt ilmeisesti myöskin yrittäjäjärjestön puolella ollaan suhtkoht tyytyväisiä tämän päivän esitykseen. Sehän ei ole vielä hallituksen ratkaisu. Huomenna on tarkoitus jatkaa hallituksessa. Jos näin on, niin sitten saatiin iso asia pois pöydältä. Pyydän tässä erityisesti kiittää ministeri Filatovia pitkäjänteisyydestä.

47 Anne Huotari /vas: Arvoisa puhemies! Täytyy kiittää ministereitä siitä, että he ovat päässeet tässä asiassa ratkaisuun ennen tuponeuvottelujen alkua. Kysyisin työministeriltä:

Työministeriön tiedotteessa sanotaan, että lähtökohtana yleissitovuuden arvioinnissa olisi edelleen tilastotiedoilla laskettava edustavuus. Kun tilastotiedot ovat tällä hetkellä nykyisessäkin järjestelmässä olleet epävarmoja, miten tämä asia aiotaan ratkaista?

48 Työministeri Tarja Filatov: Arvoisa puhemies! Juuri sen vuoksi on tarvittu lisäkriteereitä, jotka komiteassakin ovat olleet esillä, että ei pelkästään hirttäydytä tilastoon. Tilastoja voidaan myös kehittää siihen suuntaan, että ne palvelevat paremmin tätä tarkoitusta. Aivan täysin aukottomia tilastoja ei varmasti saada ilman suurta byrokratiaa. Jos jouduttaisiin esimerkiksi kaikilta kioskiyrittäjiltä vähän väliä tiedustelemaan, onko heillä työntekijöitä tai mikä tilanne on, jouduttaisiin ojasta allikkoon. Juuri tätä vakautta hallitus on kohtuullisen yksimielisesti tähän asiaan etsinyt, ja nyt uskomme sen löytyneen.

49 Matti Vanhanen /kesk: Arvoisa puhemies! Hallituksen esitystähän ei vielä ole, eli sen sisältöä emme tunne kuin tämän keskustelun osalta.

Miten ministeri Filatov arvioi: Johtaako tänään tehty ratkaisuesitys siihen, että kovin paljon poikettaisiin aikaisemmasta noin 50 prosentin vaatimustasosta? Kuinka paljon tässä suhteessa nykyisen lain tulkinnasta aiheutunut oikeuskäytäntö tulee muuttumaan?

50 Työministeri Tarja Filatov: Arvoisa puhemies! Perusteluteksteissä määritellään, että yhtäkään sopimusta, joka tällä hetkellä ja nykylain mukaan on tunnustettu yleissitovaksi, ei ole tarkoitus tiputtaa. On haettu vakautta nimenomaan siihen tilanteeseen, että jos prosentit vaihtelevat jonkin verran, ei tapahdu sahausta edestakaisin yleissitovan piiriin ja sieltä pois. Uskon, että tämän vakauden olemme saavuttaneet.

Sitä, mikä on tulkinta tarkasta prosentista, ei varmasti kukaan pysty sanomaan. Uusi kollegio tulee määrittelemään näiden kriteereiden pohjalta sitä todellisuutta, missä mennään, jolloin päästään riippumattomaan käsittelyyn eikä ole enää olemassa sitä tilannetta, että ministeri voisi poliittisesti kävellä yli tietyn ratkaisun.

51 Valtiovarainministeri Sauli Niinistö: Arvoisa puhemies! Niin, juuri noita erilaisia intressejä, joita tähän liittyi, ehkä kannattaa tässä vähän avata. Toisaalla oli varmasti ammattiyhdistysliikkeen puolella huoli siitä, ettei olemassa oleva tilanne horjahtaisi, kun todellakin, tilastoinen tilanne on vähän epäluotettavaa — tai sanotaan: ei ehdottoman tarkkaa — mutta kun tarkempakaan ei ole, siihen joudutaan turvautumaan. Toisaalta on se erityisesti yrittäjäjärjestöstä esiin tullut näkökulma, ehkä vähän muualtakin, että pitää olla myöskin vapaa kenttä niillä sektoreilla, joita ei ehkä vielä olekaan tai jotka ovat kehitymässä. Nämä kaksi intressiä tässä nyt sitten, hivenen ehkä jakaen kentän kahtia, ovat tulleet tyydytyksi.

52 Oikeusministeri Johannes Koskinen: Arvoisa puhemies! Merkittävä oikeusvarmuutta lisäävä seikka uudessa mallissa koskien juuri näitä noin 50 prosentin tilanteita on se, että arviointi tapahtuu keskitetysti parhaan asiantuntemuksen perusteella valtakunnassa eikä niin kuin nyt: satunnaisesti käräjäoikeudessa yksittäisissä riidoissa. Samankin alan jutuissa on saatettu tehdä risti-

riittäisiä päätöksiä ja jouduttu vuosikausia odottamaan, että tulee hovioikeuksien ja korkeimman oikeuden päätös.

⁵³ **Harry Wallin /sd:** Arvoisa rouva puhemies! Muutama kysymys kyseessä olevaan asiaan:

Ensinnäkin kuka vahvistaa työsopimuksen yleissitovuuden? Onko se sosiaali- ja terveysministeriö vai työsuojeluhemis?

Toisekseen komiteanmietintö pitää tärkeän seikan sisällään: epätyypillisten työsuhteiden etuisuuksien parantamisen, määräaikaisten työsuhteiden vakinaistamisen ja pätikätyössä olevien henkilöiden työsopimusten sitomisen kyseessä olevien sopimusten piiriin. Pitääkö esitys myöskin nämä sisällään?

⁵⁴ **Työministeri Tarja Filatov:** Arvoisa puhemies! Lakiesitys tulee olemaan muilta osin täysin komiteapohjainen, paitsi yleissitovuuden perustelutekstin osalta, johon on tullut nyt kompromissin kautta täsmennyksiä, joten pätikätyöt tulevat sen pohjan mukaisesti.

Vahvistamisenetelystä: On tulossa kolmihenkinen kollegio, jossa vaaditaan asiantunteumusta. Valtioneuvosto nimittää tämän kollegion, joka asetetuilla kriteereillä tekee harkintaa siitä, mikä sopimus on yleissitova ja mikä ei. Tällä hetkellä se on ollut normaali virkajärjestely sosiaali- ja terveysministeriön sisällä ja on ollut juuri olemassa tilanne, että voidaan poliittisesti kävellä ikään kuin oikeusharkinnan yli. Mutta tuleva kollegio tulee olemaan riippumaton, jolloin ei sosiaali- ja terveysministeri mutta ei myöskään työministeri pysty päättämään toisin kuin kollegio on tulkinut.

⁵⁵ **Kyösti Karjula /kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Työehtosopimuslain ympärillä on keksen aikana toimittu varsin näyttävästi ja erityisesti ministeri Niinistö on ponnekkaasti puolustanut pienyrityksiä. Haluaisin vielä tarkentaa asiaa kysymällä: Merkitseekö tämä sopimus nyt sitä, että yleissitovuus ei laajennu?

⁵⁶ **Valtiovarainministeri Sauli Niinistö:** Arvoisa puhemies! Luulen, että nyt teidän pitäisi ehkä mennä pienyrittäjiltä tai yrittäjäjärjestöltä kysymään, mitä mieltä he ovat. Olen ymmärtänyt, että heidän alustavat kommenttinsa ovat olleet myönteisiä.

On todella niin, kun puhutaan laajentumisesta, että se tarkoittaisi uusia aloja, ja silloin tässä on lähtökohtana nykyinen tulkinta. Mutta silloin jos puhutaan niistä traditionaalisista aloista, joilla jo on yleissitovuutta, näitä rajamaastoja epäilemättä hivenen vakiinnutetaan yleissitovuuden puolelle. (Eduskunnasta: Elikkä laajennetaan!) — Niin, te näette tämän toisin kuin yrittäjäjärjestö.

⁵⁷ **Markku Markkula /kok:** Arvoisa puhemies! Varmasti valtioneuvostoa ja erityisesti ministereitä Filatov ja Niinistö voi nyt jo onnitella tässä vaiheessa, jos näyttää siltä, että ehdotus tästä syntyy.

Tiedustelin ministeri Filatovilta vielä: Onko näköpiirissä enää muita esteitä kuin nyt tämä, mistä näyttävät oikeat sanamuodot ja kolmen komitea -menettely löytyvän yleissitovuuden ratkaisemiseksi, sillä koko työsopimuslainsäädäntö on erittäin paljon laajempi kuin tämä yksi auki ollut kysymys? Jos esteitä ei tiedossa ole, niin kuinka pian saamme lakiehdotuksen eduskuntaan käsittelyyn?

⁵⁸ **Työministeri Tarja Filatov:** Arvoisa puhemies! Mahdollisimman pian. Tällä hetkellä tehdään käännöstyötä niiltä osin, joilta sopimus tulee muuttamaan pohjana ollutta tekstiä, ja sen lisäksi katsotaan hieman aikataulua, koska tarkoitus olisi se, että tämä uusi laki voitaisiin saada voimaan ennen kuin uusia työehtosopimuksia solmitaan. Siinä on lähinnä teknisiä tarkistuksia. Uskon, että se on viimeistään parin viikon sisällä eduskunnassa.

Ensimmäinen varapuhemies: Kysymys on loppuun käsitelty.

N:o 170 Luopumistukieläkkeellä olevien viljelijöiden lisäansiot

⁵⁹ **Jukka Vihriälä /kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Luopumistukieläkkeellä olevilta viljelijöiltä on hankintahakkuut kielletty. Tämä tuntuu kohtuuttomalta tietenkin monen eläkkeellä olevan viljelijän kohdalla, mutta nyt viljelijät ovat erityisen hämmästyneitä siitä, että heiltä on myöskin kielletty marjojen, käpyjen ja sienten keruu myyntiin.

Pitääkö tämä paikkansa, ja mitä hallitus aikoo tehdä? Ehkä kysymys sopii veroministerille tai sosiaali- ja terveysministerille?

60 Ministeri Suvi-Anne Siimes: Arvoisa puhemies! Osaan vastata ainoastaan, että käsitykseni mukaan sienien ja marjojen keruusta saatavat myyntitulot ovat verottomia poimijalle, muut eivät. Muuten en osaa mitään muuta lisätä.

61 Jukka Vihriälä /kesk: Arvoisa puhemies! Jatkaisin viljelijäin sosiaaliturvasta. Neljä vuotta sitten hallitus poisti alimman sairauspäivärahan, ja tällä hetkellä viljelijöiden keskuudessa emännistä noin 15 000 ja isännistä 12 000 on niin sanotulla nollapäivärahalla. Aiotaanko tässä suhteessa jotakin tehdä? Tämä koskee myöskin pienyrittäjiä.

62 Sosiaali- ja terveysministeri Maija Perho: Arvoisa puhemies! Ylijohtaja Tarmo Pukkilan johtama työryhmä pohtii kummankin ryhmän sosiaaliturvaetuksia, muun muassa juuri sairausvakuutuskorvauksen määräytymistä. Ryhmä on tehnyt oman ehdotuksensa, jonka aiheuttamia maksuosuuksien muutoksia tai mahdollisia kustannuksia valtiolle vielä selvitetään ja tarkennetaan, mutta tämä asia on vakavasti tiedostettu, ja toivottavasti viimeistään seuraavan budjetin yhteydessä voimme tehdä konkreettisia päätöksiä.

63 Liisa Hyssälä /kesk: Arvoisa rouva puhemies! Sairauspäivärahan poistaminenhan koskee myöskin hyvin suurta osaa kotiaiteja. Tämä on vakava isku tietenkin kotiaitien sosiaaliturvaan.

Ollaanko kotona tehtävän hoito- ja hoivatyön sosiaaliturvaa mitenkään hallituksessa laajemmin pohtimassa, paitsi sairauspäivärahan niin myöskin eläkkeen kertymisen osalta? Viittaamalla näihin satoihintuhansiin, jotka hoitavat omaisiaan kuten vammaista lasta tai vanhusta tai lapsia kotona.

64 Sosiaali- ja terveysministeri Maija Perho: Arvoisa puhemies! Silloin kun nämä muutokset tehtiin, oli lähtökohtana se, tapahtuuko tulonmenetyksiä, toisin sanoen onko lähtötilanteessa ollut tuloa vai ei. Kotiaitien kohdalla todettiin, että hänen sairastuessaan ei tule tulonmenetyksiä, toki voi tulla ja usein tuleekin lisäkustannuksia. Näiden maatalousyrittäjien ja yrittäjien tilanne on sillä tavoin toisenlainen, että maataloudessa

on toki tuloa, mutta siinä ovat sitten olleet omat laskennalliset ongelmansa.

Kysymys on tietysti aina siitä, kuka maksaa, ja vakuutusperiaatteesta, elikkä ansiosidonnaiset etuudet kertyvät vakuutusmaksuista, työnantajan tai työntekijän maksamista. Kotiaitien kohdalla kysymys on perusturvasta, elikkä kansaneläke toki kuuluu kaikille. Toimitusjohtaja Puron työryhmässä toki katsotaan sitä, voiko lasten hoitovapaa jollakin tavalla kerryttää eläkettä.

65 Bjarne Kallis /skl: Arvoisa rouva puhemies! Nyt en tiedä, onko valtiovarainministeriön verosasto lähettänyt minulle ja muille kansanedustajille väärää tietoa, kun saimme muutama viikko sitten tiedotteen, jonka mukaan minimipäivärahaa tullaan laskemaan maksetun MYEL- tai YEL-vakuutusmaksun mukaan. Ongelma, johon ed. Vihriälä ja muut edustajat viittasivat, on osittain hoidettu, ja ihmettelen kyllä, minkä takia ministeri Perho tai ministeri Siimes eivät tätä meille kertoneet. Vai onko minua ja muita edustajia johdettu harhaan? Minä olen ainakin kentällä kiittänyt hallitusta siitä, että tämä epäkohta on muutettu. (Naurua)

66 Sosiaali- ja terveysministeri Maija Perho: Kysymys maatalousyrittäjien ja yrittäjien sosiaaliturvassa on nimenomaan siitä, millä tavoin määritellään se tulo, johon nämä sosiaaliturvaetuudet, muun muassa sairausvakuutus, perustuvat. Nyt haetaan ratkaisua siihen, että tulomäärittely olisi sen kaltainen, että kertyisi oikeudenmukainen sairausajan turva.

67 Ministeri Suvi-Anne Siimes: Arvoisa puhemies! Minulla ei ole mitään lisättävää edelliseen vastaukseen. (Ed. Kallis: Miksette heti sanonut?)

Ensimmäinen varapuhemies: Kysymys on loppuun käsitelty.

N:o 171 Pääomaliikkeiden aiheuttamat häiriöt

68 Kalevi Olin /sd: Arvoisa puhemies! Kysymykseni liittyy talouspolitiikkaan ja siinä erityisesti Suomen suhteeseen EU:hun. Lipposen toisen hallituksen ohjelmassa, joka on kädessäni, todetaan kansainvälisen talouden vakauden tur-

vaamisen edellytyksistä: "Kansainvälisten yhteistyöjärjestöjen avoimuutta on lisättävä ja niiden kykyä vastata vapaiden pääomaliikkeiden synnyttämään epävakauteen ja globalisaation haasteisiin on vahvistettava. Tässä tarkoituksessa on selvitettävä esimerkiksi lyhyiden, spekulatiivisten pääomaliikkeiden aiheuttamien häiriöiden torjuntaan tähtävien, kattavasti toimeenpantavien kansainvälisten järjestelmien käyttöön ottoa." Kysyn hallitukselta ja erityisesti pääministerin sijaiselta:

Onko selvitystyötä menossa Suomessa ja EU:ssa, ja jos on, missä vaiheessa se on, sekä missä vaiheessa eduskuntaa mahdollisesti informoidaan?

69 Valtiovarainministeri Sauli Niinistö: Arvoisa puhemies! Se on hyvässä menossa. Valtiovarainministeriö on tehnyt sisäistä selvitystyötä, joka on jo annettukin ministereille eteenpäin. Siitä päädyttiin vielä jatkamaan niin, että meillä on nyt asetettuna ulkopuolisten asiantuntijoiden työryhmä, jolla nimenomaan lähestytään kysymystä niin sanotuista spekulatiivisista pääomaliikkeistä. Täytyy kuitenkin muistaa, että jo nyt näyttää siltä, että itse asiassa lähes kaikki lyhytaikaiset pääomaliikkeet liittyvät jonkin asteisena osatoimenpiteenä pitkäaikaisiin pääomaliikkeisiin. On termiineitä, on erilaisia suojaustoimenpiteitä, jotka näyttävät erillisiltä, lyhytaikaisilta, mutta veisivät mukanaan myöskin pitkäaikaiset.

Mitä tulee kansainväliseen vaikuttamiseen, tässä suhteessa Suomi on ollut aktiivisesti tuemassa näitä asioita ja osallistumassa siihen keskusteluun, jossa kansainvälistä finanssiarkkitehtuuria nyt rakennetaan sekä Euroopan unionin puitteissa että nyttemmin viikon päästä Prahassa Maailmanpankin ja Kansainvälisen valuuttarahaston kokouksessa.

70 Kalevi Olin /sd: Rouva puhemies! Haluan osaltani kiittää ja uskon, että ed. Kalliskin voi jälleen kiittää hallitusta. Juuri näin pitää menetellä ja sikäli kiirehtiä, tässä on kyse niin sanotusta Tobinin verosta — jo noin 30 vuotta sitten Nobel-palkittu professori — ja ainakin Tobinin ajattelusta. Mutta miten realistinen tällainen on saada lävitse, on toinen asia. Toisaalta jatkaisin kysymystäni arvoisalle valtiovarainministerille:

Liittyykö tähän selvitystyöhön myös Suomen osalta niin sanotun uuden talouden merkityksen arviointi ja sen vaikutukset esimerkiksi budjetti-

politiikkaan? Uusi taloushan on saanut varsin kasvavaa merkitystä Suomenkin kansantaloudessa.

71 Valtiovarainministeri Sauli Niinistö: Arvoisa puhemies! Tekisi mieleni siteerata vanhaa kielenopettajaani, joka tapasi sanoa, että "liian vapaa käännös". Myöskin käsitys siitä, että olisi tarkoitettu nimenomaan Tobinin veroa, on ehkä vähän vapaa tulkinta, mutta tätä problematiikkaa kylläkin lähestytään.

Mitä tulee uuteen talouteen, me joudumme heti kättelyssä kysymään, onko sellaista. Väitetään, että on. Mitä se pitää sisällään? Eipä taida ollakaan. Siis uutta talousmekaniikkaa ilmeisesti ei ole. Taloudessa on uusia sektoreita, jotka toimivat varsin nopealla ja varsin jyrkälläkin tavalla tällä hetkellä kasvaen. Mutta ilmeisesti niin sanottua uutta taloutta saadaan kauan kyllä etsiä.

72 Ulkoasiainministeri Erkki Tuomioja: Arvoisa puhemies! Niin sanottu Tobinin vero on yksi mahdollisuus, jolla voidaan tavoitella hallitusohjelman mukaista tavoitetta vakauden edistämistä kansainvälisillä pääomamarkkinoilla. Tätä on, niin kuin ministeri Niinistö totesi, viety eteenpäin myös kansainvälisissä yhteyksissä. Se on viimeksi ollut myös esillä Suomen puheenvuorossa YK:n yleiskokouksessa. Eräissä YK:n erityiselimissä on myöskin pyritty siihen, että nämä ottaisivat kansainvälisen yhteistyön kohteena selvitettäväkseen sen, millä tavoin näihin päämääriin voitaisiin päästä. Tällaista aktiivisuutta pyritään harjoittamaan laajalla rintamalla.

73 Ulkomaankauppaministeri Kimmo Sasi: Arvoisa puhemies! Haluan todeta, että Oecd:n piirissä on tehty selvitystyötä sekä uuden talouden ilmiöiden osalta että myöskin veroyhteistyön osalta. Tuo verotyö on erittäin hyödyllistä, ja sitä on myöskin käytetty EU:n puitteissa hyväksi.

Mitä tulee uuteen talouteen, siitä keskusteltiin ministerikokouksessa viime kesäkuussa. Voidaan sanoa, että on selvästi havaittavissa tiettyjä piirteitä, jotka johtuvat globalisaatiosta, jonka ansiosta inflaatio ilmeisesti on aika hyvin tällä hetkellä saatu hallintaan. Myöskin toinen piirre on se, että uudet keksinnöt ja uusi tietotaito kyetään ottamaan käyttöön huomattavasti nopeammin kuin aikaisemmin. Lopputulos oli kuitenkin se, että tällä hetkellä ei voi olla vielä selviä todis-

teita siitä, että olisimme siirtyneet jonkinlaiseen aivan uuden talouden aikaan.

⁷⁴ **Kimmo Kiljunen /sd:** Arvoisa puhemies! Ministeri Niinistö viittasi jo Prahan kokoukseen, Maailmanpankin ja Valuuttarahaston vuosikokouksiin, joiden keskeisin teema on nimenomaan globaalitalouden riskien hallinta. Keskeisin ongelma ovat nimenomaan lyhytaikaiset pääomaliikkeet. Viitaten nimenomaan hallitusohjelman kohtaan tiedustelisin konkreettisesti, kun ministeri luonnollisesti seuraa hallitusohjelmaa myöskin kansainvälisillä foorumeilla:

Missä muodossa Suomi on aloitteellinen, ja kuinka vahvasti ministeri aikoo ottaa tuon teeman esille Prahassa?

⁷⁵ **Valtiovarainministeri Sauli Niinistö:** Arvoisa puhemies! Hallitusohjelmassahan painotetaan nimenomaan tämän kysymyksenasettelun selvittelyä. Suomen hallitus on ollut hyvin aktiivinen siinä mielessä, että meillä on nyt muistaakseni jo asetettuna myöskin ulkopuolinen selvitysryhmä, joka antaa tietysti Suomen hallitukselle ensin selvityksensä. Me saimme kerran talouspoliittisessa ministerivaliokunnassa sellaisen selvityksen, joka oli omaa tekoa. Se vaati jatkoharjoit-

uksia, joten kannanoton tekeminen nyt on hiukan ennen aikaista, eikä hallitusohjelmakaan ihan kannanottoihin tähtää, vaan selvittelyihin.

Luulen, että tässä mennään hiukan otsaketalle: Tobinin vero tai ei Tobinin veroa. Yleensä kansainvälisten rahoituskuvioiden arkkitehtuuriin liittyvästä problematiikasta luulen ajattelun olevan aika yksimielistä. Meidän pitää löytää sinne selkeitä säveliä.

Ensimmäinen varapuhemies: Kysymys on lopun käsitelty.

Ensimmäinen varapuhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on tänään kello 18.

Täysistunto lopetetaan kello 17.29.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Seppo Tiitinen

